

СЕКЦІЯ
«ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНІ СОЦІОКУЛЬТУРНІ ПРАКТИКИ»

ГИРЕНКО ЄВГЕН,
магістрант кафедри музичного
мистецтва Миколаївського
національного університету імені
В.О. Сухомлинського
Науковий керівник: Петренко О.М.,
кандидат мистецтвознавства, доцент
Миколаївського національного
університету імені
В.О. Сухомлинського

ДЖАЗОВИЙ НАПРЯМ В МУЗИЧНИЙ КУЛЬТУРІ МИКОЛАЄВА

Джазовий напрям в музичній культурі міста Миколаєва за останні роки демонструє потужний потенціал за своїми творчо-виконавськими та комунікаційними можливостями. Джаз став одним із поширених видів міської культури, яка привертає значну увагу шанувальників музики, цінителів мистецтва імпровізації, знавців різних стилів і напрямів сучасності і минулого, а також аматорів. На сьогодні до джазу залучені широкі кола містян, які мають нагоду відвідувати джазові концерти, фестивалі, виступи відомих джазменів сучасності, не тільки вітчизняних, але й закордонних. Проте розвиток джазового мистецтва в Миколаєві має досить непросту історію. Позначити особливості розвитку джазового напрямку в історії музичної культури Миколаєва та надати характеристику його нинішньому стану склало завдання даної публікації.

Розвиток джазового напрямку в Миколаєві за культурно-історичними ознаками відбувався в два етапи. *Перший* пов'язаний з несистемним розвитком джазу: він характеризувався епізодичним використанням джазового репертуару окремими виконавцями та колективами, професійними, аматорськими, студентськими. Даний період охоплював значний історичний проміжок часу – від 1950- років до початку 1990-х. *Другий* етап – позначається професіоналізацією даного напрямку і початком його можна вважати відкриття факультативного відділу естради в Миколаївському вищому державному музичному училищі (МВДМУ, вересень 1993 р.), який очолив Юрій Черепухін. У викладацький склад увійшли відомі в Миколаєві та за його межами музиканти: В. Чорний, П. Сокурєнко, Р. Амірханов, Д. Ілляшенко, Л. Мерзоян та Д. Гапонов. З позначеного часу джазове мистецтво почали *системно*

опанувати на професійно-освітньому рівні. До речі, аналогічний відділ в Одеському музичному училищі було відкрито значно раніше – в 1980 р.

Розглянемо кожний етап. Джазом в Миколаєві захоплювались давно, але з різних причин (ідеологічні утиски Радянської влади, догмою якої було вважати джаз символом ворожої музики Заходу), інерцією і побоюванням місцевих керівників культури області та ін. джаз вважався напівофіційним мистецтвом в місті «закритого типу», яким був Миколаїв до 1991 року. Але, не зважаючи на це, джаз полюбили як мистецтво свободи музичного висловлення, де вільна імпровізація є проявом незаангажованості і таланту, особливого музичного шарму. Так, ще наприкінці 1960-х років в Миколаєві були популярними студентські колективи, які позиціонували себе як «естрадні», але в їх репертуарі джазова музика посідала значне місце. Наприклад, колектив студентів миколаївського музичного училища «Секста» (у складі В. Перов – керівник, трубоч, О. Рукавиця – контрабас, Л. Рейнберг – ударник, О. Соловійов – піаніст). До речі, саме Олександр Соловійов був чудовим джазовим імпровізатором. Його виступи із захопленням слухали тодішні студенти музичного училища. Він вперше привіз до Миколаєва клавір джазової опери Дж. Гершвіна «Поргі і Бес» та подарував його бібліотеці. Але не тільки джаз виконував цей ансамбль. Колектив протягом чотирьох років грав на танцювальному майданчику в Яхт-клубі й тому його знали в місті.

В Миколаївському державному педагогічному інституті (МДПІ, на сьогодні Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського) протягом 1968 – 1971 років існував студентський естрадний колектив «Юність» (керівник – студент музично-педагогічного факультету Яків Дратман). В його репертуарі поряд з популярними піснями були й джазові п'єси на теми відомих в усьому світі пісень Дж. Гершвіна. Ансамбль виступав не тільки в своєму вузі, але й успішно гастролював в містах Шауляй, Даугавпілс (Литва), Москва (Росія), Бердянськ, Запоріжжя (Україна) та ін. На концертних майданчиках Миколаєва в 1975 – 1978 рр. виступав Ігор Крутий – на сьогодні відомий композитор і шоумен, а на той час – студент музично-педагогічного факультету

Джазовий напрямок був одним з багатьох стилів в творчій діяльності вокального ансамблю «Сленг», організованого 1981 р. Сергієм Гмирею – викладачем фортепіано музичної кафедри МДПІ, чудовим джазовим імпровізатором на фортепіано. Від початку свого заснування «Сленг» набув широкого визнання і презентував джазове мистецтво на Всесоюзних фестивалях в Даугавпілсі, Мінську (Білорусь), Одесі, а в рідному Миколаєві на Всесоюзному конкурсі «Ми і пісня» (який щорічно проходив у 1980 рр. в Актівій залі МФ КДК) посідав призові місця. В репертуар ансамблю входили пісні класичного джазового напряму – госпел, спірічуелси, блюзи. До сьогодні цей студентський колектив з його незмінним керівником є провідником джазової культури в Миколаєві та за його межами. «Сленг» отримав звання лауреата Першої премії Всеукраїнського фестивалю-конкурсу «Молоді віртуози джазу» (м. Донецьк, 2006 р.). С. Гмиря плідно розвиває напрямок

фольк-джазу, беручи за тематичну основу мелодії народних пісень для власних аранжувань. Ці високохудожні п'єси стали на сьогодні візитною карткою ансамблю, його стильовою домінантою. В м. Ялта неодноразово ансамбль був запрошений на гастролі, де були зроблені й фондові записи.

1992 року джазовий репертуар входив у новостворений естрадно-симфонічний ансамбль «Рапсодія» при Обласному будинку суднобудівників (на сьогодні – Міський будинок культури). Організатором, художнім керівником і диригентом ансамблю став заслужений працівник культури України Микола Йосипович Фрідман. У складі ансамблю було багато студентів кафедри гри на духових інструментах і випускників МФ КДІК (на сьогодні це Миколаївський філіал Київського національного університету культури і мистецтв). Зокрема, в репертуарі колективу була «Рапсодія в стилі блюз» Дж. Гершвіна (солістом виступив викладач кафедри теорії музики і фортепіано А. Кессель).

З вересня 1993 р., коли джазовий напрям стає одним із пріоритетних в музичній освіті Миколаївщини, в стінах МВДМУ народжуються нові колективи, які стають провідниками в даній галузі творчості. Одним з перших професійних естрадно-джазових колективів цього часу став ансамбль «Модус». Важливим чинником в подальшій розбудові професіонального джазового мистецтва в Миколаєві і області відзначилося відкриття спеціальності «Музичне мистецтво естради» у МВДМУ (2004 р.). На цій базі створилися нові творчі колективи, стали розроблятися та удосконалюватися навчальні програми. Наприкінці 2006 року викладачами МВДМУ було розроблено проект «Програма розвитку та популяризації джазової та естрадної музики у Миколаєві» (автори: В. Алексєєв та Т. Алексєєва). Того ж року викладачі В. Алексєєв та Т. Алексєєва створили джазовий дует «Secret Room», який успішно виступав на Всеукраїнських та Міжнародних Фестивалях-конкурсах, здобуваючи дипломи лауреатів та переможців. Помітним явищем музичної культури Миколаєва стали джазові концерти. В. Алексєєв та Т. Алексєєва утворили обласну громадську організацію «Миколаївський Джаз-Клуб». Під керівництвом Т. Алексєєвої було створено джазовий вокальний ансамбль «Blues in Black» (2006 р.), який до сьогодні успішно працює в форматі а cappella та перемагає на багатьох Всеукраїнських джазових конкурсах.

Інструментальний ансамбль «Hot South Blood», заснований В. Алексєєвим 2007 р., неодноразово стає переможцем Всеукраїнських та Міжнародних конкурсів джазових виконавців. Не зважаючи на зміни складу (на сьогодні він працює під назвою «Barbados») ансамбль бере участь в активному концертному житті міста та області. В його складі кращі джазові виконавці Миколаєва: Андрій Кузьмін, Юрій Руль, Тетяна Алексєєва, Ігор Крякунов, Віталій Пеньков, Олександр Ільїка, Антон Сідоренков, Віталій Бей.

У 2007-2009 рр. починає своє існування естрадно-симфонічний оркестр (біг-бенд) . Спочатку цей колектив очолювала викладач струнного відділу Наталія Ільчук, а пізніше керівником оркестру став Володимир Алексєєв. Велику увагу він приділяє «...оригінальності та різножанровості репертуару:

від джазової «традиції» до симфо-року, використовує власні інтерпретації відомих композицій» [1; с.103] Наймолодший колектив відділу – джазовий хор «Free Voice» під керівництвом Т.Алексєєвої. В його репертуарі відомі хіти джазової музики, твори у стилях госпел-сонг та world-music, що виконуються а cappella. Деякі масштабні композиції створені хором разом із гуртом «Barbados». Вперше хор «Free Voice» успішно дебютував на джазовому фестивалі «JUBILEE 2009». Активну концертну діяльність в Миколаєві веде Народний естрадний оркестр «Джаз-бенд» під керівництвом Михайла Полторака, який регулярно бере участь в концертах. В репертуарі цього оркестру переважно твори, що складають антологію джазу. Це вокально-інструментальні композиції «Kissing a Fool» Джорджа Майкла, «All of Me» Сеймура Сіменса, «Brother Louie» Дітера Болена, «Brass Attack» Лері Бартона та ін., інструментальні естрадно-джазові п'єси Дюка Еллінгтона «Satin Doll», Джо Герланда «In the Mood», Ері Барозо «Brazil» та ін. Яскравими подіями в Миколаєві стали щорічні (з 2008 р.) джазові фестивалі «JUBILEE». 27 червня 2013 р. Миколаївським Джаз-Клубом було організовано Всеукраїнський Міжнародний Фестиваль «UKRAINE JAZZ SUMMER 2013», де виступали видатні музиканти із США та Ізраїлю. Отже, розвиток джазового напрямку в Миколаєві стає активною формою міжкультурної мистецької комунікації.

Список використаної літератури.

1. Алексєєв В. Про естраду, рок та джаз /110 років на музичному Олімпі: Миколаївське державне вище музичне училище, 1900 – 2010. – Миколаїв: Можливості Кіммерії, 2010. – С. 101 – 105.
2. <http://jazznikolaev.com>